

Geweld en achtervolgingswanen bij onbehandelde schizofrenie

J. RIVIÈRE, K.R. GOETHALS

Psychose wordt, hoewel er weinig sluitende studies zijn om dit te onderbouwen, vaak gezien als belangrijke risicofactor voor geweld. Keers e.a. (2014) bestudeerden of gewelddadig gedrag meer voorkomt bij gevangenen met een psychose en gingen na welke specifieke symptomen effect hebben op gewelddadig gedrag en of behandeling een bepalende factor is in de associatie van symptomen en geweld. Hun brondata kwamen uit de *Prisoner Cohort Study*, een prospectieve longitudinale studie naar voor- spellers van recidieven onder vrijgelaten gedetineerden in Engeland en Wales.

Daders (m/v) die een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van 2 jaar of meer uitzaten voor seksuele of geweldsdelicten werden geclassificeerd in 4 groepen: geen psychose ($n = 742$), schizofrenie ($n = 94$), waanstoomis ($n = 29$) en druggeïnduceerde psychose ($n = 102$). De meetinstrumenten bestonden uit zelfrapportage (psychose via *Psychosis Health Questionnaire*, geweld en behandeling) en politiegegevens (geweld). De gemiddelde follow-up bedroeg 39,2 weken. Personen met druggeïnduceerde psychose waren jonger en personen met schizofrenie waren vaker vrouw en werkloos voor gevangenschap. Er werden 967 gevangenen succesvol gevolgd, van wie 816 (84,4%) niet in de gevangenis verbleven bij follow-up.

Schizofrenie, waanstoomis en druggeïnduceerde psychose bleken, na correctie voor drug- en alcoholafhankelijkheid, niet geassocieerd met verhoogd risico op gewelddadige recidieven.

Er was geen verhoogd voorkomen van geweld bij behandelde patiënten tijdens en/of na verblijf in de gevangenis. Vergeleken met de groep zonder psychose ($n = 586$) was onbehandelde schizofrenie ($n = 8$) geassocieerd met een significant verhoogd risico op geweld (50% recidiveerde in een gewelddadig incident; OR: 3,76). Onbehandelde patiënten met schizofrenie vertoonden significant meer geweld bij follow-up (incident bij 24,5%; OR 1,22) dan behandelde patiënten ($n = 16$, behandeling enkel tijdens gevangenschap; $n = 40$, gecontinueerde behandeling).

Patiënten met achtervolgingswanen ($n = 110$) tijdens follow-up hadden een significant grotere kans op geweld (OR 3,42). Patiënten met onbehandelde schizofrenie hadden significant meer kans op achtervolgingswanen bij follow-up dan continu (OR: 1,57) of discontinu (OR: 2,93) behandelde

patiënten of personen zonder psychose (OR: 1,28). Achtervolgingswanen bleken significant een mediërende factor in de associatie tussen onbehandelde schizofrenie en geweld.

De auteurs concluderen dat onbehandelde schizofrenie gedurende of na gevangenschap de kans op geweld verhoogt in vergelijking met behandelde schizofrenie en gevangenen zonder psychose.

Achtervolgingswanen verklaren deels de associatie tussen onbehandelde schizofrenie en geweld, mogelijk gemedieerd door woede; echter, affect als gevolg van wanen werd niet gemeten. Van Dongen e.a. (2012) vonden dat achtervolgingsideeën een indirect effect hebben op agressie door de negatieve invloed op affect en stress. Dit kan het handelen op wanen met agressief gedrag verklaren.

LITERATUUR

- Keers R, Ullrich S, DeStalvola BL, Coid JW. Association of violence with emerge of persecutory delusions in untreated schizophrenia. *Am J Psychiatry* 2014; 171: 332-9.
- Dongen JD van, Buck NM, van Marle HJ. Delusional distress partly explains the relation between persecutory ideations and inpatient aggression on the ward. *Psychiatry Res* 2012; 200: 779-83.

AUTEURS

JULIE RIVIÈRE, destijds arts in opleiding tot specialist, Universitair Forensisch Centrum, Campus Universitair Ziekenhuis Antwerpen (UZA); Collaborative Antwerp Psychiatric Research Institute (CAPRI), Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen, Universiteit Antwerpen.

KRIS GOETHALS, forensisch psychiater en directeur Universitair Forensisch Centrum, UZA, Edegem, lid CAPRI, Universiteit Antwerpen, onderzoekslijn Forensische Psychiatrie, Antwerpen.

CORRESPONDENTIEADRES

Dr. Julie Rivière, VAGGA, Boomgaardstraat 7, 2018 Antwerpen, België.
E-mail: julie.riviere@student.uantwerpen.be

Geen strijdige belangen meegedeeld.

ARTIKEL

Een tekortkoming in dit onderzoek is het includeren van patiënten met een psychose en een seksueel of geweldsdelict. Hierdoor ontstaat een heterogene groep. Onduidelijk is wat wordt bedoeld met 'seksueel delict': parafilie, verkrachting, grensoverschrijdend gedrag? Verder roept zelfrapportage als informatiebron vragen op over de betrouwbaarheid. Bijzonder kleine subgroepen vormen de basis voor de conclusie, bijvoorbeeld 8 patiënten met onbehandelde schizofrenie.

De auteurs schrijven het causale verband tussen schizofrenie en geweld eerder toe aan actieve symptomen (achtervolgingswanen) dan aan comorbide condities zoals middelemisbruik. Echter, deze studie associeerde, in niet gecorrigeerde analyses, druggeïnduceerde psychose met een bijna 2 x zo hoog risico op geweld na vrijlating.

De vraag blijft waarom continue en discontinue behandeling een gelijk risico op geweld opleveren. Wat betekent het onverhoogde risico op recidief in geweld bij onbehandelde waanstoornis en druggeïnduceerde psychose? Is er een verband tussen achtervolgingswanen en geweld binnen andere groepen dan degenen met onbehandelde psychose? De brede scope van het onderzoek brengt meerdere probleemgebieden onder de aandacht; een vervolg dient in te gaan op (meer) causale verbanden met grotere specifieke groepen.